

Lietuvos Respublikos diplomatių atstovybių JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ

2025 m. lapkričio-gruodžio mėn.

Vizitai, parodos, konferencijos
<p>Tradicionis ir svarbiausias Lietuvos ir JAV ekonominio bendradarbiavimo renginys Šiaurės Amerikos ir Lietuvos verslo forumas (NALB Forum) 2026 m. vyks Los Andžele, Kalifornijos valstijoje, balandžio 27-29 d. Sekite naujienas: https://www.linkedin.com/company/north-american-lithuanian-business-forum.</p>
<p>Gruodžio 10 d. Lietuvos ambasadoje Vašingtone buvo suorganizuotas tinklaveikos renginys „Lithuanian Tech Pulse: Next-Gen Defense and Dual-Use Innovation“, skirtas pristatyti Lietuvos įmonių potencialą gynybos, dvigubos paskirties ir kituose aukštųjų technologijų sektoriuose ir stiprinti jų ryšius su JAV inovacijų ekosistema. Pagrindine renginio ašimi tapo greitųjų įmonių prisistatymų (angl. <i>pitch</i>) sesija, kurios metu šešios Lietuvos įmonės – „RSI Europe“, „NRD CyberSecurity“, „Nexus Dynamix“, „Optoman“, „BlackSwan Space“ ir „Astrolight“ – pristatė savo veiklos kryptis, technologinius sprendimus, pasiektus rezultatus bei strateginius tikslus JAV rinkoje.</p>
<p>Lapkričio 26 d. Lietuvos ambasada JAV ir LITFOOD surengė seminarą Lietuvos įmonėms apie įėjimą į JAV rinką. Dalinamės nuotolinio seminaro vaizdo įrašu.</p>

Bendra ekonominė informacija	
<p>BVP. Gruodžio pabaigoje paskelbta, kad JAV BVP III ketv. augo 4,3 % metiniu tempu, gerokai viršydamas lūkesčius ir pasiekdamas sparčiausią augimą per pastaruosius dvejus metus. Ekonomistai tikėjosi, kad augimo tempas sulėtės iki 3,2 %, palyginti su 3,8 % metiniu augimu antrąjį ketvirtį. Pasak Ekonominės analizės biuro (Bureau of Economic Analysis), netikėtai stiprų augimą „lėmė didėjusios vartotojų išlaidos, eksportas ir vyriausybės išlaidos, kurias iš dalies kompensavo investicijų sumažėjimas“. Prognozuojama, kad 2025 m. realaus BVP augimas bus apie 1,8–2,0 proc., 2026 m. augimas turėtų išlikti panašiam 1,8–2,3 proc. intervale, o kai kurios prognozės siekia net iki 2,6 proc.</p>	<p>Morningstar</p>
<p>Palūkanų norma. Gruodžio 10 d. Federalinis rezervų bankas (FED) sumažino bazinę federalinių fondų palūkanų normą 25 baziniais punktais, nustatydamas ją 3,50–3,75 % intervale. Tai buvo trečiasis iš eilės palūkanų normų mažinimas 2025 metais, rodantis perėjimą prie švelnesnės pinigų politikos, reaguojant į silpnėjančios darbo rinkos požymius ir infliaciją, kuri vis dar viršija FED siekiamą 2 % tikslą. Komitetas pripažino, kad jo narių nuomonės išsiskyrė – vieni pasisakė už palūkanų normų išlaikymą tame pačiame lygyje, kiti – už didesnę mažinimą, ir pabrėžė, kad tolesni sprendimai bus priimami atidžiai vertinant gaunamus ekonominius duomenis.</p>	<p>Reuters</p>
<p>Darbo rinka. Lapkritį ir gruodį JAV darbo rinka parodė reikšmingus silpnėjimo požymius: lapkritį užimtumas padidėjo vos 64 tūkst. darbo vietų, o nedarbo lygis pakilo iki 4,6 % – tai aukščiausias rodiklis per daugiau nei ketverius metus. Duomenų surinkimą ir apdorojimą apunkino šešias savaites trukęs federalinės vyriausybės uždarymas. Spalį fiksuotas grynasis 105 tūkst. darbo vietų sumažėjimas, daugiausia dėl federalinio sektoriaus darbuotojų skaičiaus mažinimo. Nuo balandžio darbo rinka beveik neaugo: per pastaruosius šešis mėnesius darbo vietų skaičius vidutiniškai didėjo tik apie 17 tūkst. per mėnesį, palyginti su 139 tūkst. per mėnesį ankstesnį pusmetį. Darbo užmokesčio augimas taip pat gerokai sulėtėjo – vidutinis valandinis atlyginimas per metus padidėjo tik 3,5 %, tai mažiausias metinis augimas nuo 2021 m. Gamybos ir laisvalaikio sektoriai ir toliau mažina darbo vietų skaičių, o sveikatos priežiūros sektorius ir toliau augino užimtumą.</p>	<p>NPR</p>

<p>Nuotaikos. Remiantis naujausia apklausa, beveik pusė (45 %) amerikiečių teigė, kad jų finansinis saugumas blogėja, palyginti su 20 %, kurie sakė, jog jis gerėja. 57 % amerikiečių mano, kad JAV ekonomika išgyvena recesiją – tai 11 % daugiau nei panašioje apklausoje, atliktoje vasarį. Iš tiesų, JAV ekonomika nėra recesijoje, 2025 m. gruodžio pab. paskelbti geresni nei tikėtasi ekonominio augimo rodiklius vasaros mėnesiais, tačiau šis amerikiečių pesimizmas pabrėžia ekonomiškai audringus metus. Amerikiečiai teigia, kad juos sukretė Trumpo tarifai, masiniai atleidimai iš darbo vyriausybės institucijose ir griežtesnė imigracijos politika. „Conference Board“ vartotojų pasitikėjimo rodiklis krito penkis mėnesius iš eilės.</p>	<p>The Guardian</p>
--	-------------------------------------

Technologijos, inovacijos, mokslas	
<p>DI reguliavimas. Prezidentas D. Trumpas gruodžio 11 d. pasirašė vykdomąjį įsakymą, kuriuo siekiama užkirsti kelią valstijoms vykdyti atskirą dirbtinio intelekto reglamentavimą. Tai pradžiugino technologijų kompanijas, tačiau papiktino kritikus, teigiančius, kad nekontroliuojamas DI gali sunaikinti darbo vietas ir kelti pavojų žmonių saugumui. Prezidentas nurodė JAV generaliniam prokurorui sukurti „dirbtinio intelekto bylinėjimosi darbo grupę“, kuri užginčytų valstijų reglamentus, kurie galėtų trukdyti nacionaliniam reguliavimo standartui. Jei bus nustatyta, kad valstijos taikomas DI reguliavimas yra perteklinis, administracija žada nutraukti federalinį IT infrastruktūros finansavimą.</p> <p>Kalifornijos gubernatorius G. Newsom sureagavo, kad dirbtinio intelekto vykdomasis įsakymas skatina korupciją, o ne inovacijas. Niujorko valstijos gubernatorė patvirtino „Raise Act“ įstatymą, įpareigojantį DI įmones, kurių pajamos viršija 500 milijonų JAV dolerių, iki 2027 m. parengti saugos planus. Įstatymas reikalauja, kad DI kūrėjai per 72 valandas praneštų apie saugos incidentus (Kalifornijoje taikomas 15 dienų terminas). DI saugos taisyklių laikymąsi kontroliuos naujai steigiamas biuras Niujorko valstijos finansinių paslaugų departamente.</p>	<p>White House WSJ WSJ</p>
<p>Duomenų centrai. Prognozuojama, kad JAV duomenų centrų rinka 2024-2030 m. augs 6,78 % metiniu tempu, daugiausia dėl sparčios įmonių, vystančių dirbtinio intelekto modelius, teikiančių debesijos ir interneto paslaugas, plėtros. Prieiga prie patikimo elektros energijos tiekimo tampa kritiniu veiksniu, todėl vis ryškėja tendencija duomenų centrus statyti ne tradicinėse lokacijose, o miestuose, kurie siūlo geresnę prieigą prie itin didelių (1 GW) elektros energijos pajėgumų, reikalingų didelio masto (hyper-scale) duomenų centrų kompleksams. Situaciją gerai iliustruoja Kalifornijos pramoninis miestas Vernon, turintis kiek daugiau nei 200 gyventojų. Mieste esantys dirbtinio intelekto duomenų centrų infrastruktūros įrenginiai sunaudoja tiek energijos, kiek suvartoja daugiau nei 26 000 namų ūkių. Didžiausia duomenų centrų koncentracija JAV yra Virdžinijoje, Teksase, Kalifornijoje. 2025 m. balandį JAV Energetikos departamentas (DOE) identifikavo 16 potencialių aikštelių, galinčių patenkinti duomenų centrų plėtrą JAV.</p>	<p>CBS LA Times</p>
<p>Bankrotai. 2025 m. smarkiai išaugo bankrutuojančių įmonių skaičius, pasiekęs lygį, kuris nebuvo matytas nuo Didžiosios recesijos laikų, nes nuo importo priklausomi verslai patyrė didžiausią maito mokesčių našta per pastaruosius kelias dešimtis metų. Pagal „S&P Global Market Intelligence“ duomenis, iki 2025 m. lapkričio mėn. bent 717 įmonių pateikė prašymus dėl bankroto, t.y. maždaug 14 proc. daugiau nei per tą patį 2024 m. 11 mėnesių laikotarpį ir didžiausias skaičius nuo 2010 m. Įmonės nurodė, kad pagrindinės jų finansinių sunkumų priežastys buvo infliacija, palūkanų normos, taip pat Trumpo administracijos prekybos politika, kuri sutrikdė tiekimo grandines ir padidino sąnaudas.</p>	<p>The Washington Post</p>
<p>Sandoriai. Japonijos konglomeratas „SoftBank Group“ už 4 mlrd. JAV dolerių įsigijo Floridoje įsikūrusią investicinę kompaniją „DigitalBridge“, kuri investuoja į skaitmeninę infrastruktūrą, įskaitant duomenų centrus, mobiliojo ryšio bokštus, šviesolaidinius</p>	<p>WSJ</p>

<p>tinklus ir kitą infrastruktūrą. „SoftBank“ teigimu, šis sandoris leis plėsti ir infrastruktūrą, reikalingą naujos kartos DI paslaugoms ir programoms ir padės įgyvendinti kompanijos misiją tapti pirmaujančiu dirbtinio superintelektu tiekėju. „Meta Platforms“ už daugiau nei 2 mlrd, JAV dolerių įsigijo dirbtinio intelekto startuolį „Manus“ – Singapūre įsikūrusią įmonę, kurios įkūrėjai yra kinai. Šis įsigijimas yra vienas iš ryškiausių pavyzdžių, kai didelė JAV technologijų įmonė perka dirbtinio intelekto produktą, sukurtą Azijos dirbtinio intelekto ir startuolių ekosistemoje.</p>	<p>WSJ</p>
<p>Kvantinė kompiuterija. Kalifornijos universitete Berklyje lapkričio 7 d. buvo paskelbta „Quantum California“ iniciatyva, skirta plėtoti Kalifornijos kvantinę industriją, suvienijant universitetų tyrėjus, pramonės lyderius ir vyriausybės partnerius, kad jie dirbtų pagal bendrą kvantinių inovacijų ir darbo vietų kūrimo strategiją. Kalifornija yra vienintelė JAV valstija, kurioje veikia tiek Nacionalinio mokslo fondo (National Science Foundation), tiek Energetikos departamento (Department of Energy) kvantinių tyrimų centrai; ji rengia geriausias kvantinių technologijų specialistus šalyje, čia įsikūrusios pasaulyje pirmaujančių kvantinių technologijų bendrovių būstinės ir laboratorijos („Google Quantum AI“, „Microsoft“ laboratorija „Station Q“ ir „Amazon Web Services“ Kvantinių skaičiavimų centras).</p>	<p>California Business development</p>
<p>Vizos. 20 valstijų (Arizona, Colorado, Connecticut, Delaware, Hawaii, Illinois, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Nevada, North Carolina, New Jersey, New York, Oregon, Rhode Island, Vermont, Washington, Wisconsin), JAV federaliniam teismui pateikė ieškinį dėl JAV prezidento administracijos sprendimo nuo rugsėjo mėn. įvesti 100 000 JAV dolerių mokestį už vizas kvalifikuotiems užsienio darbuotojams. H-1B vizos leidžia darbdaviams samdyti užsienio darbuotojus, turinčius specialių įgūdžių, darbams, kuriuos atlikti negali rasti panašios kvalifikacijos JAV darbuotojai, daugiausia mokslo ir technologijų srityse. Mokyklos ir universitetai taip pat naudoja šią programą, kad į Jungtines Valstijas pritrauktų pedagogus ir tyrėjus. Šis mokestis žymiai padidino įmonių, kurios svarsto galimybę samdyti užsienio darbuotojus, išlaidas. Ieškinyje teigiama, kad šis mokestis prieštarauja pačiam vizų programos tikslui – sudaryti sąlygas JAV darbdaviams samdyti aukštos kvalifikacijos specialistus mokslo, technologijų, inžinerijos, matematikos ir kitose pažangiose srityse.</p>	<p>NYT LA Times</p>
<p>„Netflix“ gruodžio 5 d. paskelbė apie 82,7 mlrd. JAV dolerių sandorį, kuriuo įsigys „Warner Bros.“ kino ir televizijos studijas HBO Max ir HBO. Netrukus po „Netflix“ pranešimo „Paramount Skydance“ paskelbė savo įsigijimo pasiūlymą, vertą apie 108 mlrd. JAV dolerių, siekdama įsigyti visą „Warner Bros. Discovery“, tačiau pastarojo valdyba signalizavo, kad greičiausiai laikysis susitarimo su „Netflix“. Sandoris dar neužbaigtas ir, manoma, jo įgyvendinimas gali užtrukti iki 12–18 mėnesių. Pirmiausia sandoris turi praėti reguliatorių patikrinimus (įskaitant konkurencijos teisės priežiūrą JAV ir tarptautiniu mastu) bei gauti Warner Bros. Discovery akcininkų patvirtinimą.</p>	<p>LA Times CBS News</p>

<p>Energetika, transportas, klimatas</p>	
<p>COP30, vykusi Beleme, Brazilijoje, 2025 m. lapkričio 10-21 d., buvo pirmoji klimato kaitos konferencija, kurioje pirmą kartą COP istorijoje JAV neatsiuntė federalinio lygio delegacijos po to, kai Trumpo administracija 2025 m. sausį pasitraukė iš Paryžiaus susitarimo. Nepaisant to, COP30 aktyviai dalyvavo gubernatoriai iš Kalifornijos, Naujosios Meksikos, Visconsino, kitų JAV valstijų atstovai. Dalyvaujančių valstijų koalicija atstovavo maždaug 55-60% JAV ekonomikos, pademonstruodama, kad veiksmai valstijų lygiu tęsiasi nepaisant federalinio atsitraukimo. Kalifornijos valstija Brazilijoje pasirašė bendrą pareiškimą su Baden-Viurtemberg žeme (Vokietija), kuriuo įsipareigojama glaudžiau bendradarbiauti siekiant klimato neutralios ekonomikos. Valstija taip pat pasirašė</p>	<p>Inside Climate News Clean Energy Wire</p>

<p>susitarimus su Čile (dėl metano aptikimo ir mažinimo), Brazilijos Paros valstija (dėl bendradarbiavimo miškų gaisrų prevencijos ir reagavimo srityse), ir Kolumbija (dėl Amazonės miškų saugojimo ir bioįvairovės stiprinimo).</p>	
<p>Elektromobiliai. „Ford“ pranešė nutraukianti kelių elektromobilių modelių gamybą – taip kompanija sureagavo į Trumpo administracijos politiką ir silpnėjančią elektromobilių paklausą. „Ford“ nutrauks savo elektrinio sunkvežimio „F-150 Lightning“ gamybą ir persiorientuos hibridinį modelį, kuriame vidaus degimo varikliu varomas generatorius įkrauna bateriją (EREV (angl. <i>extended-range electric vehicle</i>)). Bendrovė taip pat atsisako naujos kartos elektrinio pikapo, vidiniu kodiniu pavadinimu T3, bei planuotų elektrinių komercinių furgonų. Vietoje to „Ford“ ketina persiorientuoti į benzininius ir hibridinius modelius ir ilgainiui samdyti tūkstančius darbuotojų, nors artimiausiu metu planuojami atleidimai baterijų gamykloje. Bendrovė prognozuoja, kad iki 2030 m. hibridinių, didesnio nuotolio elektrinių ir visiškai elektrinių automobilių dalis jos pasauliniame portfelyje išaugs iki 50 %, palyginti su 17 % šiuo metu.</p>	<p>The Guardian</p>
<p>Branduolinė energetika. Niujorko energetikos agentūra (NYPA) ir Kanados Ontarijo energetikos bendrovė (OPG) pasirašė supratimo memorandumą dėl bendradarbiavimo pažangių branduolinės energetikos technologijų, taip pat ir modulinų reaktorių (SMR) vystymo srityje. Numatoma dalintis patirtimi ir ištekliais kuriant bei diegiant branduolines technologijas, tvarkant atliekas, valdant projektus ir užtikrinant jų finansavimą, rengiant reikiamos kvalifikacijos darbuotojus. Ontarijo patirtis vystant branduolinę energetiką labai svarbi Niujorko valstijai, kuri susiduria su vis didesniu elektros energijos stygiumi.</p>	<p>Niujorko valstijos gubernatorių ofisas</p>
<p>Branduolinė sintezė. Gruodžio 15 d. valstijos gubernatoriaus biuro spaudos pranešime skelbiama, kad Kalifornijoje veikia daugiau nei trečdalis visų JAV branduolinės sintezės įmonių, o į šią sritį pritraukta daugiau nei 2,2 mlrd. JAV dolerių viešųjų ir privačių investicijų, taip dar labiau įtvirtinant Kalifornijos, kaip švariosios energijos inovacijų centro, lyderiaujančią poziciją.</p>	<p>Kalifornijos gubernatorius</p>
<p>Vėjo jėgainės. Po JAV prezidento administracijos sprendimo atšaukti dalies jūros vėjo jėgainių projektų licencijas rytinėje JAV pakrantėje, Niujorko, Masačiūsetso, Konektikuto, Rod Ailendo gubernatoriai (visi – demokratų partijos atstovai) surengė bendrą spaudos konferenciją, kurioje pareiškė, kad šį sprendimą skųs teisme, bet tuo pat metu kalbės su prezidento administracija, siūlydami didinti investicijas į dujų infrastruktūros plėtrą mainais už jūros vėjo jėgainių projektų atnaujinimą. Šių projektų stabdymas gali paveikti 25 mlrd. JAV dolerių investicijas į vėjo jėgaines, kurios turėjo sukurti apie 10 000 darbo vietų ir aprūpinti elektra daugiau nei 2,5 mln. namų ūkių ir įmonių.</p>	<p>NYT</p>
<p>Maisto pramonė, žemės ūkis</p>	
<p>Panaikinti muitai. Lapkričio 14 d. JAV prezidentas D. Trump pasirašė vykdomąjį įsaką, kuriuo panaikinami vadinamieji abipusiai muitai (<i>reciprocal tariffs</i>) daugiau nei šimtui dažniausiai vartojamų maisto produktų: vaisiams, riešutams, kavai, jautienai ir kt. Sprendimas įsigaliojo iš karto atgaline data – nuo lapkričio 13 d. Išsamų šių produktų sąrašą galite rasti čia. Išimtys taikomos visoms šalims, net ir toms, su kuriomis JAV neturi prekybos susitarimų. Nepaisant tarifų mažinimo, maisto kainos išlieka aukštos: naujausi duomenys rodo, kad pagrindinių maisto produktų kainos 2025 m. smarkiai išaugs: pvz., jautienos +15%, kavos +20%, bananų +7% ir kitų, o tai prisidėjo prie nuolatinio pragyvenimo išlaidų spaudimo.</p>	<p>White House Reuters</p>
<p>Mėsos kainos. Remiantis Amerikos ūkių biuro federacijos duomenimis, 2025 m. kalakutų gamyba turėtų siekti 194,5 mln. paukščių – 3 % mažiau nei praėjusiais metais ir mažiausias skaičius nuo 1985 m. Dėl pasiūlos sumažėjimo didmeninės kainos smarkiai išaugs.</p>	<p>Farm Progress</p>

<p>USDA duomenys rodo, kad vidutinė didmeninė kalakutų kaina siekia 1,33 USD už svarą, palyginti su 94 centais praėjusiais metais, t. y. padidėjo beveik 40 %. Purdue universiteto surinkti duomenys rodo dar prastesnę situaciją, apskaičiavus, kad spalio mėnesį didmeninės kainos siekė 1,71 USD už svarą, t. y. 75 % daugiau nei pernai. Tuo pačiu apskaičiuota, kad Padėkos dienos pietų vidutinė kaina šiemet buvo 55 USD – mažiausia nuo 2021 m. Taip nutiko dėl mažmeninėje prekyboje vykstančių agresyvių nuolaidų kovų. Atkreiptinas dėmesys, jog paukščių gripas gali daryti didelę įtaką ir kiaušinių tiekimui bei kainoms – kaip ir praėjusiam sezone.</p>	
<p>Ūkių pelningumas. Lapkričio 20 d. paskelbtoje „sąnaudų ir kaštų“ ataskaitoje pabrėžiama, kad daugelį JAV ūkių spaudžia augančios sąnaudos (trašos, darbas, kuras), o pagrindinių kultūrų (kukurūzų, sojų, kviečių) kainos išlieka žemos – tai mažina pelno maržas ir didina finansinio streso riziką gamintojams – prognozuojama, kad didelė dalis JAV žemės ūkio paskolų gavėjų veiks nepelningai. Ši sudėtinga aplinka daro įtaką jų gebėjimui valdyti skolas, investuoti į būsimą veiklą ir išlaikyti finansinį stabilumą. Nors vyriausybės prognozės rodo bendrų grynųjų ūkių pajamų padidėjimą, šią optimistinę perspektyvą daugiausia palaiko ne tvirti rinkos pagrindai, o tiesioginių vyriausybės išmokų padidėjimas. Žemės ūkio skolintojai yra atsargesni ir prognozuoja, kad tik apie 52 % JAV žemės ūkio paskolų gavėjų 2025 m. uždirbs pelno – tai pastebimas sumažėjimas, palyginti su ankstesniais metais, o 2026 m. tikimasi, kad šis skaičius dar labiau sumažės.</p>	<p>The Pilot News</p>
<p>Dažikliai. FDA kartu su JAV Sveikatos ir socialinių paslaugų departamentu stebi ir skelbia maisto pramonės įsipareigojimus atsisakyti naftos pagrindu pagamintų sintetinių maisto dažiklių. Iniciatyvos tikslas – iki 2027 m. pabaigos palaipsniui pašalinti šešis dažniausiai naudojamus dirbtinius dažiklius (Red No. 40, Yellow No. 5 ir No. 6, Blue No. 1 ir No. 2 bei Green No. 3) iš JAV maisto rinkos. Daug didžiųjų maisto gamintojų jau paskelbė planus peržiūrėti produktų receptūras ir pereiti prie natūralios kilmės dažiklių, reaguojant į reguliavimo kryptį ir vartotojų lūkesčius.</p>	<p>FDA</p>
<p>USDA pertvarka. Vasarą buvo paskelbtas planas dėl JAV Žemės ūkio departamento (USDA) pertvarkos, atleidžiant sostinėje didžiąją dalį darbuotojų ir įkuriant 5 naujus padalinius regionuose. Argumentuota, kad tokiu būdu paslaugų teikimas bus perkeltas arčiau jų gavėjų. Gruodžio mėn. baigėsi viešoji konsultacija, kurios metu siekta įvertinti rinkos dalyvių požiūrį į pasiūlytą pertvarkos planą. 82 proc. dalyvavusių viešojoje konsultacijoje neigiamai įvertino tokius planus, o didžiausią susirūpinimą kelia galimas žinių ir ekspertizės praradimas, nepakankamas naujų padalinių aprūpinimas ištekliais, prarastas tyrimų ir inovacijų potencialas bei neskaidrus pertvarkos procesas.</p>	<p>FeedStuff</p>

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generaliniai konsulatai Niujorke, Čikagoje, Los Andžele.